

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 473/2011-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. decembra 2011 predbežne prerokoval sťažnosť P. L., Ž., toho času vo výkone trestu, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Nitra v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 60/07 a v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 7/05, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť P. L. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. augusta 2011 doručená sťažnosť P. L. (ďalej len „sťažovateľ“) z 20. augusta 2011, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na prejednanie

záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru postupom Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 60/07 a v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 7/05 (ďalej aj „konania okresného súdu“).

2. Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že ako navrhovateľ je účastníkom dosiaľ prebiehajúcich konaní na okresnom súde, ktoré sa začali na jeho návrh v roku 2002 a ktorých predmetom je údajné *„porušenie mojich práv v súvislosti s výkon väzby a v súvislosti s pozbavením slobody zo strany polície a následne vykonaných úkonov“*. Sťažovateľ vytýka okresnému súdu, že nekoná dostatočne rýchlo a účinne, naopak, koná a postupuje neúčinne a nesprávne, nepoučil ho o jeho právach a je doteraz nečinný, v dôsledku čoho podľa jeho názoru boli porušené jeho označené práva.

3. Sťažovateľ v petite sťažnosti žiada ústavný súd, aby vyslovil, že postupom okresného súdu boli porušené jeho označené práva, aby prikázal okresnému súdu ďalej konať bez zbytočných prieťahov a aby mu priznal primerané finančné zadosťučinenie v sume 20 000 € z dôvodu *„morálnej a emocionálnej ujmy, pocitu krivdy a nespravodlivosti, dlhotrvajúceho stavu neistoty, stresu, duševného utrpenia a pod.“*

4. V závere sťažnosti sťažovateľ požiadal ústavný súd, aby mu tak ako v minulosti, aj na toto konanie ustanovil advokáta, pretože nemá prostriedky na jeho zaplatenie.

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy má každý právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.

6. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Cieľom predbežného prerokovania každého návrhu (vrátane sťažnosti namietajúcej porušenie základných práv a slobôd podľa ústavy) je rozhodnúť o prijatí návrhu na ďalšie konanie alebo o jeho odmietnutí, a teda vylúčení z ďalšieho konania pred ústavným súdom zo zákonom ustanovených dôvodov. Pri predbežnom prerokovaní návrhu

takto ústavný súd skúmal, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto zákonného ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

7. Sťažovateľ bol okrem tohto konania opakovane v postavení sťažovateľa na ústavnom súde, pričom dve jeho predchádzajúce sťažnosti sa týkali aj namietaného porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v súvislosti s rýchlosťou konania okresného súdu v totožných veciach. Ústavný súd uzneseniami sp. zn. I. ÚS 212/08 z 12. júna 2008 a sp. zn. IV. ÚS 389/09 z 13. novembra 2009 sťažnosti v tejto časti pre zjavnú neopodstatnenosť odmietol, pričom po chronologickom uvedení úkonov v týchto konaniach zvýraznil najmä podiel samotného sťažovateľa na dĺžke konania okresného súdu v obidvoch uvedených konaniach (nekvalifikovaný návrh, nedostatočná súčinnosť pri zabezpečovaní podkladov pre rozhodnutie súdu, nedostatočná špecifikácia predmetu konania, rozpor medzi podaniami sťažovateľa a jeho ustanoveného zástupcu, trestné oznámenie sťažovateľa na ustanoveného advokáta a iné). Keďže sťažovateľ podanou sťažnosťou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote postupom okresného súdu v totožných konaniach a o tejto veci už ústavný súd rozhodol uvedenými nálezmi, o v poradí tretej sťažnosti namietajúcej porušenie tých istých práv postupom okresného súdu v čase predchádzajúcom týmto rozhodnutiam ústavného súdu už nemožno znovu rozhodovať. Preto bola sťažnosť v tejto časti (namietané prieťahy pred 13. novembrom 2009) odmietnutá pre neprípustnosť podľa § 25 ods. 2 a § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde.

8. Za týchto okolností ústavný súd pred predbežným prerokovaním tejto sťažnosti vyzval predsedu okresného súdu, aby sa vyjadril k priebehu označených konaní. Predseda okresného súdu v písomnom vyjadrení doručenom ústavnému súde 14. novembra 2011 popísal priebeh konaní od ich začatia, pričom vzhľadom na skúmané obdobie konania

okresného súdu možno uviesť ku konaniu sp. zn. 17 C 60/07, v ktorom je žalovaným Ústav na výkon väzby ... a predmetom konania je zaplatenie sumy 313 100 000 Sk, tieto skutočnosti:

„... 9. novembra 2011 bolo zistené, že podanie navrhovateľa, označené ako trestné oznámenie na jeho právneho zástupcu JUDr. M. K. bolo postúpené Slovenskej advokátskej komore. Úpravou z 25. novembra 2009 súd žiadal správu S. ohľadne stanoviska k vybaveniu sťažnosti na advokáta JUDr. K., čo bolo potrebné pre posúdenie dôvodnosti jeho žiadosti o zrušenie ustanovenia za zástupcu navrhovateľa. Následne súd uznesením č. k. 17C 60/2007-250 z 5.2.2010 ustanovenie JUDr. K. zrušil a ustanovil navrhovateľovi za zástupcu C. B. Po nadobudnutí právoplatnosti tohto uznesenia, súd uznesením z 19.3.2010 vyzval ustanoveného zástupcu na doplnenie návrhu. Centrum právnej pomoci podalo 16. apríla 2010 žiadosť o zrušenie ustanovenia, ktoré odôvodnilo tým, že navrhovateľ nie je ochotný komunikovať s právnikmi centra, podal na ich postup sťažnosť, čím sa narušila dôvera medzi navrhovateľom a ustanoveným zástupcom. Z rovnakých dôvodov nebolo možné doplniť žalobu, keďže nezískali od navrhovateľa potrebné informácie. Na žiadosť súdu boli dňa 7.7.2010 z Centra právnej pomoci zaslané listinné doklady týkajúce sa podanej sťažnosti i výsledku jej prešetrenia. Po zvážení návrhu centra právnej pomoci o zrušenie jeho ustanovenia, súd uznesením z 4.11.2010 tento návrh zamietol, rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 1.12.2010. Následne dňa 30.12.2010 súd vyzval centrum právnej pomoci, aby súdu predložilo doplnený návrh v zmysle uznesenia z 19.3.2010. Dňa 3.2.2011 Centrum právnej pomoci súdu oznámilo, že nie je schopné riadne zabezpečiť zastupovanie navrhovateľa, keďže odmieta s nimi komunikovať písomne a sám v inom konaní na Okresnom súde v Piešťanoch žiada o zrušenie ich zastupovania. Podaním z 12.4.2011 Centrum právnej pomoci súdu oznámilo, že vyzvali navrhovateľa, aby sa vyjadril, či má záujem o zastupovanie, na čo reagoval, že ich zastupovanie odmieta. Vzhľadom na uvedené žiadajú, aby súd ich ustanovenie za zástupcu zrušil. Súd dňa 26.4.2011 vyzval Centrum právnej pomoci na vyjadrenie, z akých dôvodov nie je možné vykonať osobný výsluch navrhovateľa bez prítomnosti inej osoby. Nakoľko navrhovateľ sám 11.5.2011 súdu zaslal upresnenie návrhu a 18.7.2011 oznámil, že nechce, aby ho ďalej zastupovalo Centrum právnej pomoci, súd navrhovateľa 22.9.2011 vyzval, aby mu oznámil, či žiada ustanoviť iného zástupcu, alebo chce zrušiť ustanovenia Centra právnej pomoci za zástupcu s tým, že

d'alej vo veci bude konať sám, bez právneho zástupcu. Navrhovateľ podaním z 9.10.2011 oznámil, že žiada ustanovenie iného právneho zástupcu. V súčasnej dobe súd rozhoduje o ustanovení nového právneho zástupcu pre navrhovateľa.“

9. Vo vzťahu ku konaniu okresného súdu sp. zn. 16 C 7/05, v ktorom je žalovaným Krajské riaditeľstvo Policajného zboru v Nitre a predmetom konania je náhrada škody, predseda súdu uviedol totožné skutočnosti ako pri konaní sp. zn. 17 C 60/07. V závere predseda konajúceho okresného súdu uviedol:

„Z obsahu oboch spisov vyplýva, že podania sťažovateľa pôvodne nespĺňali náležitosti riadneho návrhu v zmysle príslušných ustanovení OSP, preto súd musel najskôr odstraňovať ich nedostatky a postupom podľa § 43 OSP vyzývať navrhovateľa na odstránenie väd podaní. Nie z dôvodu nečinnosti súdu, ale najmä pre množstvo rôznych procesných návrhov navrhovateľa, ktorými dopĺňal a upravoval predmet konania, domáhal sa priznania oslobodenia od súdnych poplatkov, ustanovenia bezplatného právneho zástupcu atď, doposiaľ nebolo možné začať konať v merite veci. Potom, ako súd ustanovil navrhovateľovi bezplatného právneho zástupcu, ktorý mohol podania navrhovateľa kvalifikovane upraviť, navrhovateľ začal namietat postup svojho právneho zástupcu a opakovane sa domáhať jeho výmeny. Sám, bez vedomia svojho právneho zástupcu, robí vlastné podania týkajúce sa veci samej, ktoré nie sú celkom v súlade s podaniami právneho zástupcu, čo má za následok, že doposiaľ nedošlo k ujasneniu predmetu konania a riadnemu vyšpecifikovaniu uplatnených nárokov navrhovateľa. Práve uvedené okolnosti v podstatnej miere ovplyvňujú celkovú dĺžku konania, preto možno konštatovať, že k dĺžke konania výraznou mierou prispel i sám navrhovateľ svojím prístupom k veci, postojom k spolupráci s ustanoveným právnym zástupcom i svojimi častými zmätočnými požiadavkami...“

10. Z vyjadrenia predsedu okresného súdu jednoznačne vyplýva, že je to samotný sťažovateľ, ktorý v procesnom postavení navrhovateľa v uvedených konaniach sám prispel a v podstatnom rozsahu aj sám zapríčinil dĺžku ich trvania. Tento záver rovnako platí aj pre konania okresného súdu v období po právoplatnosti už uvedených uznesení ústavného súdu v jeho predchádzajúcich veciach. Ústavný súd v nadväznosti na svoje závery v uzneseniach

sp. zn. I. ÚS 212/08 a sp. zn. IV. ÚS 389/09, na ktoré sa odvoláva aj pri posudzovaní aktuálnej sťažnosti, konštatuje, že ani v nasledujúcom období neboli zistené prietahy v postupe okresného súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 16 C 7/2005 a sp. zn. 17 C 60/07, ktoré by odôvodňovali prijatie sťažnosti v tejto časti na ďalšie konanie. Trvanie a priebeh konaní v tomto období boli determinované najmä postojom sťažovateľa, ktorý odmietal spoluprácu s C., ktoré mu bolo ustanovené po tom, čo na skôr ustanoveného advokáta podal trestné oznámenie pre marenie spravodlivosti, v dôsledku čoho tento požiadal súd o zrušenie svojho ustanovenia za zástupcu. V dôsledku uvedeného si sám sťažovateľ musel byť vedomý skutočnosti, že to bude mať vplyv na dĺžku uvedených konaní, ktorú však nemožno pripísať okresnému súdu, naopak, toto obdobie v konaní ide na ťarchu sťažovateľa. Z pohľadu ústavného súdu však nemožno neuviesť, že konanie sťažovateľa vykazuje znaky účelového postupu, ktorý nesmeruje k účinnému a efektívnemu uplatňovaniu jeho tvrdených nárokov, ale naopak, k vytváraniu akejsi „prekážkovej dráhy“ na ceste k odstráneniu jeho tvrdenej právnej neistoty. Ochrana poskytovaná ústavným súdom sa však vzťahuje na práva konkrétne a účinné, ale nie na práva teoretické a iluzórne (m. m. I. ÚS 5/02).

11. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom súdu nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú možno preto považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 198/07). Ústavný súd v súvislosti s posudzovaním opodstatnenosti sťažnosti poukazuje na svoju judikatúru, podľa ktorej nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd už vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach vyslovil, že „ojedinelá nečinnosť súdu hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov sama osebe ešte nemusí

zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ (II. ÚS 63/05). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sa postup všeobecného súdu nevyznačoval takými významnými prietáhmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú (I. ÚS 27/02, I. ÚS 197/03, I. ÚS 38/04). Ústavný súd nezistil v postupe okresného súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 16 C 7/2005 a sp. zn. 17 C 60/07 také nedostatky, ktoré by po komplexnom posúdení všetkých okolností v postupe okresného súdu umožňovali po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vysloviť porušenie základného práva sťažovateľa zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd preto sťažnosť v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

12. Pokiaľ sťažovateľ namieta, že nečinnosť okresného súdu, ktorý stále nezačal vykonávať dokazovanie, viedla k porušeniu jeho práva na účinný prostriedok nápravy, aj v tomto smere ústavný súd konštatuje, že sťažnosť, okrem toho že je predčasná, a teda neprípustná, je aj zjavne neopodstatnená. Neprípustnosť sťažnosti vyplýva z toho, že obidve konania sú v štádiu prvostupňového konania a sťažovateľ bude mať v prípade nespokojnosti s rozhodnutím okresného súdu k dispozícii riadny opravný prostriedok – odvolanie, na základe ktorého sa vecou bude môcť zaoberať (a ochranu v prípade zistenia porušenia práv poskytnúť) odvolací súd. Zjavná neopodstatnenosť sťažnosti v tomto smere vyplýva z toho, že doterajšia dĺžka konania bola tromi uzneseniami ústavného súdu pričítaná najmä na vrub samotnému sťažovateľovi, v dôsledku čoho ide na jeho vrub aj nemožnosť súdu dosiaľ začať vykonávať dokazovanie.

13. Keďže došlo k odmietnutiu sťažnosti, ústavný súd sa nezaoberal ďalšími návrhmi sťažovateľa (príkaz okresnému súdu ďalej konať bez zbytočných prietáhov, primerané finančné zadosťučinenie), pretože tieto sú viazané na to, že ústavný súd sťažnosti vyhovie. Žiadosťou sťažovateľa o ustanovenie advokáta na konanie pred ústavným súdom sa ústavný súd tiež nezaoberal, pretože sťažnosť bola už pri jej predbežnom prerokovaní odmietnutá.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. decembra 2011